

Các vấn đề xã hội của CNTT

Lecture 5:

Sở hữu trí tuệ

TS Đào Nam Anh

UTM, Khoa CNTT

Giới thiệu về sở hữu trí tuệ

Xe máy DREAM II của hãng Honda (Nhật Bản) là một trong những xe máy nổi tiếng nhất tại Việt Nam, gia nhập thị trường 198x.

6 năm sau, xuất hiện loại xe có kiểu dáng giống hệt xe DREAM II: DEALIM, LIFAN, HONGDA do Hàn Quốc và Trung Quốc sản xuất.

Vai trò

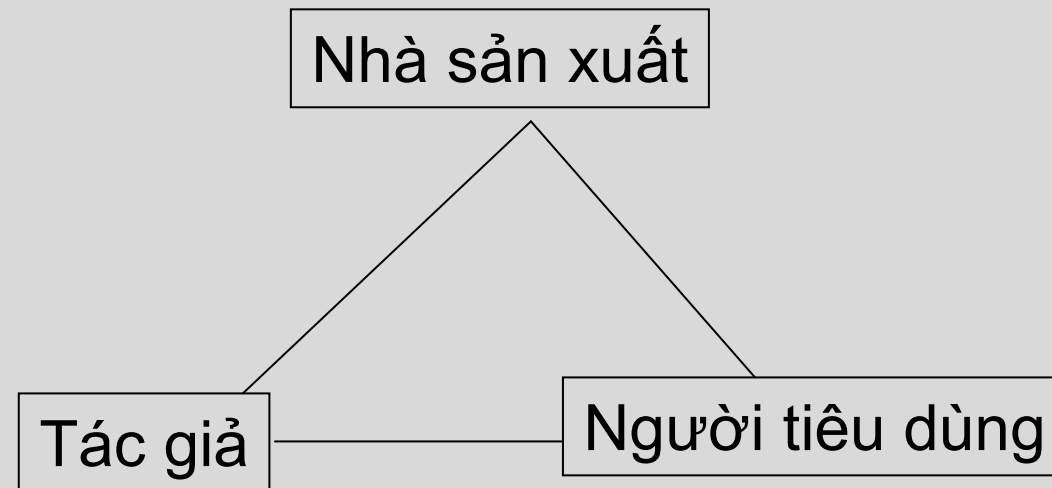
- Nâng cao trình độ khoa học - kỹ thuật:
 - Những sáng chế trong công nghệ thông tin được bảo hộ độc quyền có thời hạn, đã khuyến khích mọi người trong việc chạy đua cải tiến công nghệ.
- Định hướng phát triển khoa học - công nghệ
 - Nắm được các thông tin như: hướng nghiên cứu sản phẩm, công nghệ của mình đã có người đi trước khám phá ra chưa, nhãn hiệu của mình đã có người yêu cầu bảo hộ chưa.

Khái niệm

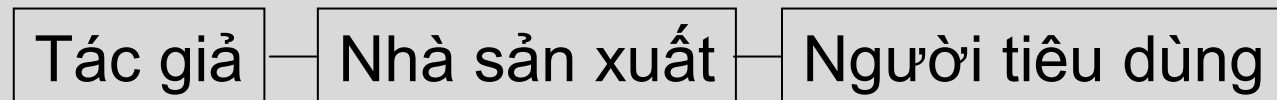
- *Quyền sở hữu trí tuệ là tập hợp các quyền đối với tài sản vô hình là thành quả lao động sáng tạo hay uy tín kinh doanh của các chủ thể, được pháp luật quy định bảo hộ.*

Quyền sở hữu

- Locke (thế kỷ 17), bất cứ tài sản gì là thành quả lao động của người nào thì người đó làm chủ sở hữu. Lao động trí óc cũng không phải là ngoại lệ, có quyền sở hữu đối với thành quả lao động sáng tạo.
- Kant và Hegel (thế kỷ 18 và 19), con người được tự do về tinh thần và ý chí. Để thực hiện quyền tự do của mình, con người cần phải có quyền sở hữu. Quyền sở hữu là công cụ để đạt được tự do.

SHTT là công cụ để bảo vệ thành quả đầu tư của nhà sản xuất, giúp nhà sản xuất tránh được rủi ro do bị bắt chước những phương pháp, kiểu dáng, tác phẩm mà mình đã đầu tư tiền bạc để có được

Chưa có sự thống nhất về

- Sở hữu trí tuệ có phải là một loại “sở hữu” đương nhiên được công nhận hay không?
- Sở hữu trí tuệ có phải là công cụ luôn luôn hữu ích trong việc phát triển kinh tế hay không?
- Sở hữu trí tuệ có thực sự phục vụ người lao động trí óc hay không?

Kinh tế và sở hữu trí tuệ

- Trên một hoang đảo có hai người – Robinson Crusoe và Thứ Sáu. Robinson nuôi bò và Thứ Sáu trồng bắp. Bò của Robinson xâm hại bắp của Thứ Sáu.
- Thứ Sáu có nhất thiết phải bảo vệ quyền sở hữu của mình bằng cách xây dựng hàng rào (trị giá 100 triệu đồng) quanh vườn bắp của mình, trong khi thiệt hại do bò của Robinson gây ra không quá 50 triệu đồng hay không?
- Tại sao hai bên không thể thoả thuận với nhau: Thứ Sáu không xây hàng rào, còn Robinson sẽ đền bù cho Thứ Sáu 50 triệu đồng?
- Ronald Coase: nếu các bên có thể thoả thuận với nhau, thì các quy định về quyền sở hữu là không cần thiết

Kinh tế và sở hữu trí tuệ

- Việc sử dụng tài sản vô hình khó bị phát hiện. Khả năng bảo vệ và thực thi tài sản vô hình nếu không có pháp luật hỗ trợ là rất khó.
- Việc bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ có thể sẽ dẫn đến tình trạng độc quyền. Các chủ thể độc quyền sẽ đẩy giá thành sản phẩm lên cao, khiến người tiêu dùng phải chịu thiệt hại

Kinh tế và sở hữu trí tuệ

- Các nhà kinh tế không phải không nhận thấy phản ứng ngược của quyền sở hữu trí tuệ, cũng như của độc quyền nói chung, song họ coi đó là những ảnh hưởng ngắn hạn, cái giá phải trả để có những lợi ích dài hạn.
- Lợi ích dài hạn của sở hữu trí tuệ là việc tăng năng suất lao động dựa trên các cơ chế khuyến khích sáng tạo.